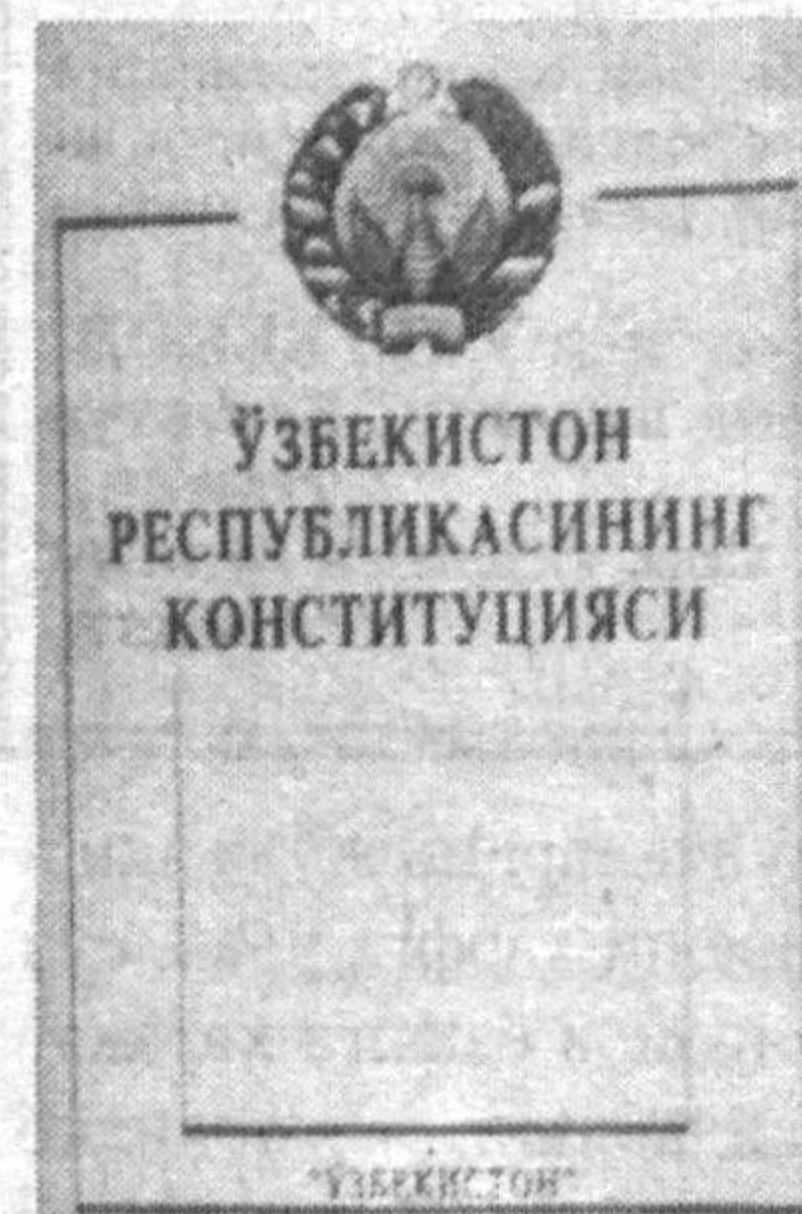


Ўзбекистон болалари ва ёшларининг газетаси

Ҳис. КИЖИЛ. № 3. 4. 1993

Эртага ҳаммамиз учун муқаддас бўлган кун — давлатимиз Конституциясининг бир йиллигини байрам қиламиз. Унга "бахтимиз қомуси", "бош қонун" дея таъриф келтираемиз. Бу бежиз эмас, албатта. Шунинг учун ҳам бахтимиз қомусики, унда Ўзбекистон Республикасининг мустақил давлат эканлиги, ўз давлат тилимиз, байроғимиз, гербимиз ва мадҳиямиз борлиги айtilган. Барча инсоний қадриятларга, ҳақ-хуқуқларга асосланган эркин фуқаролигимиз кафолатланган. Шунинг учун ҳам бош қонунки, унга кўра "барча фуқаролар бир хил ҳуқуқ ва эркинликларга эга бўлиб, жинси, irqи, миллати, тили, дини, ижтимоий



қонун олдида тенгдирлар". Давлатимиз унда белгиланган қонун-қоидалар билан мавжуд бўлиб ва бошқарилади. Зеро, шундай экан, Конституциямизни севмоғимиз, ҳурматламоғимиз ва унга амал қилмоғимиз ҳар биримизнинг фуқаролик бурчимиздир.

Гарчанд, байрам арафасида ножоиз бўлса ҳам "Эй, еш дўстим, Конституцияни бошидан охиригача ўқиб чиққанмисан?" деб сўрагинг келади киши. Агар билсанг, халқаро экспертларнинг фикрича, бизнинг Асосий Қонунимиз энг демократик Конституциялардан. Чунки, уни тайёрлашда дунёдаги энг илгор мамлакатларнинг Конституцияларида эътироф этилган қонун-қоидаларга ҳам эътибор берилган. У адолатли ва ҳақиқатни акс эттирувчи қонунлар бўлиб кўринган аввалги совет

Эртага — Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган кун

конституцияларидан тамомила фарқ қилади.

Масалан, 1-моддадаги "Ўзбекистон — суверен демократик республика" деган сўзларни ўқиб, беихтиёр мустақил мамлакат эгаси эканлигиндан гуруланасан киши. Кўз олдинда ўлканг қудрати, гўзаллиги, бойликлари гавдаланади. Барисининг ҳақиқий хўжайини энди ўзимиз. 4-моддадаги "Ўзбекистон Республикасининг давлат тили ўзбек тилидир" жумласидан яна ҳам ўзингни бахтиёр сезасан. Ахир 70 йил шўроларнинг давлат тили билан яшадик, меҳнат қилдик, ўқидик. Бу тилни яхши ўзлаштира олмаганларни, ҳатто, саводсиз деб раҳбарлик лавозимларига яқинлаштирмадилар. Қишлоқ болалари



Мустақил Ўзбекистон қомуси

келиб чиқиши, эътиқоди, шахси ва ижтимоий мавқеидан қатъий назар,

шаҳарга келиб, ҳар қадамда панд едилар.

"Ўзбекистон Республикаси қонун билан тасдиқланган ўз давлат рамзлари — байроғи, герби ва мадҳиясига эга" дейилади 5-моддасида. Ўз миллий байроғимиздаги кўк, оқ, яшил ранглар, юлдузлар ва ярим ой, гербдаги хумо қуши, саккиз қиррали мусаннан, пахта, бугдой бошоқлари, водийлар, тоғлар, дарёлар, заррин нурларини сочиб турган қуёш — ҳамма-ҳаммаси миллатимиз руҳини, қиёфасини, унинг тинчлик, эзгулик, бахтиёрлик бўлган пок туйғуларини тараннум этади.

Болалар мустақил Ўзбекистонимизнинг эртанги келажаги эканлиқларини, Ватанни севган ҳар бир фарзанд унинг бойлигига, гўзаллигига ҳисса қўшиш кераклиги 5-моддада "Ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эга. Бепул умумий таълим олиш давлат томонидан кафолатланади. Мактаб ишлари давлат назоратидадир" деб таъкидланган.

Конституциянинг 65-моддасида "Оналик ва болалик давлат томонидан

муҳофаза қилинади", 60-моддада "Вояга етган, меҳнатга лаёқатли фарзандлар ўз ота-оналари ҳақида гамхўрлик қилишга мажбурдирлар" дейилиши эса оналик ва болаликнинг бизда беҳад эъзозланишидан, фарзандларда ота-онага ҳурмат, муҳаббат туйғуларини уйғотиш, энг азиз кишиларини умрининг охиригача қадрлаш, эҳтиётлаш зарурлигидан далолатдир.

Шу тариқа Конституциянинг моддалари ҳақида соатлаб суҳбат қуриш мумкин. Қолаверса, ҳар бир шахснинг сиёсий жиҳатдан саводли, етук бўлишига унинг ёшлигидан, ўқувчилик давридан тарбиялаб эришилади. Шунинг учун ҳам умумтаълим мактабларида Асосий Қонунни барча фан дарслари мавзусига боғлаб ўргатиш ва тарғиб этиш зарурат бўлмоқда. Конституция бўйича олиб борилган бу сабоқлар, шубҳасиз, ўқувчиларнинг сиёсий билимлари савиясини ошириб, уларда Ватанга муҳаббат, инсонпарварлик, қонунга ҳурмат туйғуларини тарбиялайди.

Обуна-94

Мирзохиднинг қувончи чексиз. Эртага туғилган кун. Ҳамма уни табриқлайди, "Ёшинга яна бир ёш қўшилди, улғайиб қолдинг" деб эркалашади, совғалар беришади. Ўзича у дадаси берадиган совғани чамалаб кўрди.

Обуна 15 декабрғача давом этади

— Менинг совғам "сюрприз". Бунақасини ҳеч ҳам кўрмагансан, — дея ичининг баттар қиздиради дадаси. Мирзохид ширин орзу ва хаёллар оғушида уйкуга кетади.

Эртаси кун эса...

Кеч кирди. Оила аъзолари жам. Дастурхон чиройли безатилган. Ҳамма қувонч билан дадаларининг ишдан келишини кутишмоқда. Аксига олгандек эса Мирвали ака ҳаяллайди. Бир соат, икки соат...

Эшик кўнгироғи жингиллаганда ҳамма енгил тин олди. Хайрият.

Мирзохид эса "сюрприз"ни кутмоқда. Аммо дадасининг қўлида ҳеч нарса йўқ.

— "Сюрприз"им амалга ошмади, ўғлим. Хафа бўлма, — деди у ичкари қираркан.

Мирзохиднинг ичи қизиса ҳам сир бой бермади. Аммо у ўша "сюрприз"ни нима эканлигини билишни жуда-жуда истарди...

Мирвали ака икки ҳафта олдин ўғлига нима совға қилиш ҳақида бош қотира бошлади. У шу пайтгача берилган совғалардан ўзгача бўлишини истарди. Ўйлай-ўйлай топди. Мирзохиднинг туғилган кунини газета орқали расми билан табриқлайди. У кўриб жуда қувонади. Ха, ҳа, шундай қилади. (Давоми 3-бетда).

Байрам арафасида

Бизнинг мактабимиз биниси жуда чиройли. Қурувчилар уни энг охири замонавий услубда, кўркам қилиб қуришган. Барча керакли шароитлар назарда тутилган бундай мухташам бинода билим олиб, ҳунар ўрганиб, мустақил ҳаётга тайёргарлик кўраемиз. Иссиқ, кенг синфхоналарида, мактабларда бепул таълим олиш ҳуқуқи бундан бир йил аввал қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси



Шанбалик ўтказдик

Конституциясида белгилаб қўйилган. Ватанимизнинг бош қомуси ҳисобланган бу ҳужжатда биз ёшларнинг нафақат бепул билим олишимиз, балки соғлом ва барқамол ўсишимиз, етук инсон бўлишимиз учун зарур бўлган барча эҳтиёжлардан фойдаланишимиз ҳам айтиб ўтилган. Кунинг кеча ўтказилган тарбиявий соат давомида ўқитувчимиз Муборак опа Ўзбекистон Конституциясининг қабул қилинганлигига бир йил тўлгани ҳақида гапириб берди. Ўқитувчимиз бу Конституцияда оналик ва болаликнинг муҳофаза қилиниши, мустақил республикамизда ёшларнинг билим олишлари ва даволашилари ҳам бепул белгиланганлиги ҳақида ҳикоя қилди. Конституцияда белгилангандек, мактаблар давлат назоратида экан, биз уни доим озода, тоза сақлашга қарор қилдик. Шунингдек, шанба кунини Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг бир йиллигига атаб мактабимизда шанбалик ўтказдик.

Шухрат ТҲХТАЕВ,
Тошкент шаҳридаги 305-мактаб ўқувчиси.



Шу шайт қутилмаганда ташқаридан зарб билан учиб келган каттагина тош дераза ойнасини чил-чил қилиб юборди. Тош келиб бирортамизга зиён етказмаганлигига шукрлар қилдик. Лекин қувончимиз узоққа чўзилмади.

«ТОШ ОТАР БОЛАЛАР» 2-бет.

Дилором бўлса, «шамоллар дарахтларнинг сўзи» эканлигини англабди! Наргизани қаранг, Наргиза тушмагурни! У эрта туриб "Эшикларни суғурдим, Бахтимни оч, Қуёшжон!" деб тилак тилаяпти. Илоҳо, айтганинг келсин, Наргиза!

"БЎЗ БОҒИНИНГ НИҲОЛЛАРИ" 4-бет.



"МИРЗО БОБУР" 3-бет.



Ўтган йили хизмат юзасидан Украинага боришимга тўғри келиб қолганди. Поездга билет олиб, иссиққина купега жойлашиб олдим. Ҳамроҳларим — ўрта ёшлардаги бир киши ҳамда қизи, набираси билан кетаётган кексароқ бир аёл ҳам одамшаванда кишилар экан. Мароқли суҳбатимиз кизигандан кизиб, чойхўрлик қилиб борардик. Шу пайт кутилмаганда ташқаридан зарб билан учиб келган каттагина тош дераза ойнасини чил-чил қилиб юборди. Тош келиб бирортанамизга зиён етказмаганлигига шукрлар қилдик. Лекин қувончимиз

узоққа чўзилмади. Ҳадемай кеч кириб, совуқ тушиб қолди. Деразанинг синган жойидан шиддат билан кираётган совуқ шамол этларни жунжуқтира бошлади. Ёстиқ, кўрпа тикиб, шамолни тўсишга бўлган уринишларимиз бефойда кетди. Туни билан қийналиб чикдик, болакай шамоллаб қолди, онасининг эса ҳарорати кўтарилиб кетди. Хуллас, не машаққатлар билан Москвага етиб олдик...

Яқинда Тожикистондан келган бир гуруҳ меҳмонлар ҳам поезд йўли атрофида мол боқиб юрган болалар отган тошдан

йўлнинг қайси қисмида тош отар болалар борлиги ҳақида, поезд назоратчиси телефон орқали хабар беради. Натижада, бу болалар қўлга олинади. Улардан бири Тошкент шаҳридаги 213-мактабнинг 6-синф ўқувчиси Авазбек Муродовдир. У 625-Андижон—Тошкент йўналишидаги поезд деразасини уриб синдирган. Тош отар болалардан яна бири Кува туманидаги 3-мактабнинг 5-“А” синф ўқувчиси Шариф Ҳақимовдир. У ҳам айнан шу поезд ойнасини чил-чил қилган.

Ҳар иккала материал ҳам балоғатга етмаганлар

ТИЛ ЎРГАНИШ СИРЛАРИ

Республикамиз ўз шу мавзулар бўйича мустақиллигига эришгач, Ватанимизни бутун жаҳон таний бошлади. Кундалик матбуот нашрлари ва ойнаи жаҳон орқали берилаётган кўрсатувлардан республикамиз ҳукумат раҳбарларининг турли мамлакатларга қилаётган расмий сафарларини кўриб бориб, Ўзбекистон жаҳонга юз тутаётганининг гувоҳи бўламиз. Аммо бундан кейин бу мамлакатлар билан алоқани мустаҳкамлаш ва умуман республикамиз ривожини учун ўқувчиларнинг — эртанги кун эгаларининг чет тилини ўрганишлари жуда муҳимдир. Бу борада кейинги йиллар ичида кўп яхши ишлар амалга оширилди. Ўзбекистон Халқ таълими Вазирилиги “Республикада чет тили фани ўқитилишининг ягона концепцияси”ни қабул қилди. Вилоятларда, Чет тиллар дорилфунуни қошида кўплаб чет тилларини ўқитиш марказлари ташкил этилди. Лекин жуда кўпчилик болалар чет тилини мустақил ўрганишга интиладилар. Бунинг учун алоҳида қобилият ва кучли хотира зарур деб ўйлашади. Аслида эса чет тилини ўрганиш ҳам бошқа фанларни ўзлаштиришдан қийин эмас. Бунинг учун баъзи қондаларга риоя қилинса кифоя.

Агар сиз чет тилини сўзлар ва грамматик қондаларни механик усулда ёдлаб олишга асосланиб ўрганмоқчи бўлсангиз — бу фойдасиз иш. Биринчи машғулотларданок ўз фикрини ўтилган мавзулар бўйича баён этиш,

суҳбатдошининг нутқини тушуна билиш, қийин бўлмаган матнларни ўқишга интилиш зарур.

Ҳар кун ва режали шуғулланиш чет тилини эгаллашининг асосий шартидир. Ҳар кунги ярим соатлик машғулот ҳафтасига бир кун 3—4 соат қаторасига шуғулланишдан кўра самаралироқ бўлади. Ҳар замонда шуғулланиш чет тилини ўрганиш учун кам фойда беради. Бирор тилни ўрганишда хотиранинг барча турлари фаол иштирок этиши жуда муҳимдир. Шунинг учун ўрганилаётган материал иложи борица ўқилиши, эшитилиши, талаффуз этилиши ва ёзилиши мақсадга мувофиқ. Чет тилидаги газета ва ойномаларни, адабий ва махсус адабиётларни ўқиш, радио ва махсус телекўрсатувларни кузатиш, чет тилида сўзлашувчилар билан суҳбатда бўлиш ўрганилаётганингизни тезроқ эгаллашда қўл келади.

Юқоридагиларни ўзлаштиришда икки киши бўлиб шуғулланган, айниқса, фойдали. Аксарият машқлар дарслик орқали бажарилиши сабаб, машғулотларнинг бошиданок дарслик мазмуни ва машқлар кетма-кетлигини назарда тутмоқ лозим.

Шу каби бир қанча режаларга амал қилган болалар ўзлари истаган тилни тезда ўрганишларига шубҳа йўқ.

Бахтиёр УЛУГБЕКОВ,
Самарқанд вилояти, Булунгур тумани,
Халқ таълими бўлими методисти.

ТОШ ОТАР БОЛАЛАР

“Кумуш опа! Менинг сизга мактуб битишимдан ният улки, кўнгил дардларимни сизга дастурхон қилиш эмас, аксинча, сиз билан баъзи бир мулоқазаларим хусусида ўртоқлашишдир.

Худонинг ердаги бандаси инсон яратилибдики, у орзу-ҳавас қилади, яхши кунларга умид кўзини тикади. Шу каби менда ҳам бир талай орзулар бор. Булки, сизга ўхшаб соф туйғу соҳибаси бўлиш ва гаплараро ҳақиқий миллат қизи деган муқаддас номга эришиш (тушиш) дир.

Биламан, сиз яна ўша камтарлигингиз ила: “Менда ҳавас қилгулик ҳеч қандай хусусият йўқ” демоққа шайсиз. Лекин билмайсизки, не-не қизлар сиздан андоза олишга орзумандлар. Нега дейсизми?

Узун, эгик, гўзал киприкларингиз остидан нуқта янглир боқиб турган нурли кўзларингизга, камон каби

КУМУШБИБИГА

МАКТУБ

териб-тортилган қошларингизга, анбар иси анқийётган қора сочларингизга, бағри кенглигингизга, юракни энтиктирувчи ширинсуҳанлигингизга ҳавас қилмай бўладими?

Ўша — Зайнабга гапирган мулойим гапларингиз, қилган яхшиликларингиз ҳамон кўз ўнгимда акс этиб турибди. О, опам-о, Зайнабни ҳам сизчалик кўришга, яхшилик майдонида туриб, унга ён босишга анча уриниб кўрдим. Бироқ... миямда бир фикр туғён ураверди: “Зайнаб қотил... Зайнаб хунхўр...” Тўғри, унида тушунман. У ҳам ўз бахти учун курашди, ягоналик истади. Лекин тўла-тўқис бахтга ул-гуржи меҳр билангина эришиш мумкинлигини у тушунмади.

О, бор опам-о, бугун ортингизга қайрилиб қараманг. Чунки... Баъзан кўча-кўйда тўда-тўда қизларни кўп учратаман. Улар хилват ўриндиқларга ўтириб олишади-да, атрофдагиларга ўз “хунар”ларини намоиш этишади: хандон отиб қулишади, ҳуштак чалишади, магнитофон қўйишиб безрашиқ рақсга тушишади. Буларни миллат қизи деб аташ мумкинми? Титраб кетаман, ўз-ўзимга савол бераман: “Наҳот булар Кумушбибининг издошлари, менинг замондошларим?” О, опам-о, бу ҳолдан йиғлаюрман, сизнинг замонангиздан андоза олишга ниятлар тилаюрман,

Наргиза Тўраева,
Тошкент шаҳридаги
118-мактаб ўқувчиси.



вагондаги йўловчиларнинг азобланганликлари ҳақида ранжиб гапиршиди.

Афсуски, тош отар болалар дастидан дод деб юрган йўловчиларни жуда кўплаб учратиш мумкин.

Яқинда Марғилон шаҳар شوҳ бекати тармоқ милиция бўлимида бўлиб, айнан шу хусусда суҳбатлашдик. Аксарият болалар “юриб кетаётган поезд тўхтаб, бизни жазолашармиди?” деган ўйга бориб, оқибатини ўйлаб ҳам ўтирмай поездларга тош отишади. Бу қўнгилсизлик,

комиссиясига жўнатилди. Комиссия етказилган зарар уларнинг ота-онасидан ундирилишига қарор қилди. Бу ўқувчиларнинг қилмишлари мактаб жамоасида муҳокама қилинди ва улар маъмурий жазога тортилдилар...

Бундай далилларни келтиришимдан мақсад, бошқа болалар ҳам ўзларига тегишли хулосалар чиқариб олишар, деган умиддаман.

Дадажон АБДУРАҲМОНОВ,
Фарғона вилоят прокуратураси
матбуот маркази аъзоси.



Муслима опа ўз ўқувчиларини жуда яхши кўради. Ҳижжалаб ҳарфни ҳарфга улаб, сўз ясашга уринаётган, чиройли ёзишга ҳаракат қилаётган болакайларнинг толиқиб қолишларини сира истамайди. Шунинг учун ҳам жиддий машғулотлардан кейин, дарс ораллиғарида болаларнинг кўнгилли дам олиш йўлларини излаб топади. Ўқитувчи картон, қоғозлардан чиройли, бежирим эртак қаҳрамонларини ясайди. Дам олиш дақиқаларида кичкинтойларга ана шу қаҳрамонлар асосида эртаклар айтиб беради, болаларнинг ўзларини ҳам ижод қилишларига имкон беради.

Суратда: Тошкент вилояти, Тошкент туманидаги 14-мактабнинг 1-синф ўқитувчиси Муслима Даминова ўқувчиларига эртак сўзлаб бераётган пайт.

Р. АЛБЕКОВ суратга туширган.



Кейинги йилларда ешлар орасида шарқ кураш усулларига бўлган қизиқиш ортиб бормоқда.

Мақтабларда, турар-жойларда бундай кураш усулларининг каратэ-до, таэквандо, кунг-фу, джиуджитсунини ўргатадиган тўғарак ва секциялар ташкил этилмоқда. Айниқса, таэквандо ва каратэга қизиқувчилар сони кун сайин ортиб борапти. Шарқ курашининг жаҳоннинг бошқа мамлакатларида ҳам тараққий этган бу усуллари ҳақида болалар нималарни билади? Уларнинг бу ҳақдаги билимларини янада орттириш мақсадида биз яна бир қанча маълумотларни келтириб ўтмоқчимиз.

Юқорида айтиб ўтганимиз курашнинг бу усуллари инсонни нафақат жисмонан чиниқтиради, балки унинг ички дунёқарашини ва руҳий баркамоллигини ҳам бардамлаштиради.

Таэквандонинг тарихи икки минг йиллар олдин бошланади. Аммо бу кураш усулига бундай ном сал кейинроқ берилган. Таэквандо Корейнинг қадимги Субак номли миллий курашидан

асос олган. Аммо бу санъатни ўрганиш фақат юқори табақали зодагон ва ҳарбийларгагина рухсат берилган. Кейинчалик XI-X асрларга келиб, курашнинг бу усули оддий халқ орасида ҳам кенг тарқала бошлаган.

Таэквандо курашини ўрганувчи кишилар ўз

• СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ

олдиларига икки мақсадни кўядилар — ўзравонликка қарши кураш ва мудофаа. Бугунги кунда жаҳонда иккита — халқаро ва бутунжаҳон таэквандо федерациялари (ИТФ ва ВТФ) мавжуд. Бундай олий

мақсадга интилувчи курашни чуқур ўрганган кишилар жаҳонга машхур. Америкалик таэквандо устаси Джу Рини танимайдиган бола бўлмаса керак. Бу устанинг қўлида ҳаттоки, АКШнинг собиқ президенти Ж. Буш ва ҳукуматнинг кўплаб аъзолари ҳам таълим олишган.

Кўплаб фильмлар орқали маълум ва машхур бўлган, кикбоксингга асос солган курашчилардан Чак Норрис Корейда ҳарбий хизматда бўлиб у ҳам таэквандо кураш усулини чуқур ўрганган. Бугунги кунда у қора белбоғ соҳиб. Унинг қўлида кўплаб ешлар машқ қилишади.

Шарқ курашининг бу усулига бизнинг республикамизда ҳам қизиқиш катта. Таэквандо мактабларида маҳорат билан таълим олган ешлар кенг миқёсдаги мусобақаларда Ватанимиз номини оқлашапти. Таэквандо бўйича Ўзбекистон терма командаси эса дунёдаги кучли командалар қаторидадир.

Улугбек АХРОРОВ.



Заҳириддин Мухаммад Бобур таваллудининг 510 йиллиги олдида

Хар вақтки кўргасен менинг сўзумни,
Сўзумни ўқуб англагайсен ўзумни.

Шарқ адабиётининг энг нуфузли ва истеъдодли шоирларидан бўлган Заҳириддин Мухаммад Бобурнинг соҳир, теран ижодиёти билан ошно тутинган ҳар бир қалб унинг хуш таъсирбахш оҳангларида ҳайратланмасдан туролмайди. У ўзбек классик шеърятини ўзига хос янгича руҳ, тушунарли, лекин оғриқли ва шу баробарда самимий оҳанглари билан бойитди. Бобур шахсияти серкирра: у ёниқ сўзли шоир, улкан адиб, олим ва маданиятли кишидир. Унинг замонаси ҳам ижтимоий, ҳам сиёсий карама-қаршиликлар даври эди. Ота

илҳомчиси ким бўлдикин? Албатта Алишербекда. У Навоийга бошқача кўз билан қараган, унинг Ватан, халқ, муҳаббат каби туйғуларни тараннум этувчи асарларига қалбдан қаттиқ боғланган, эргашган ҳам.

Навоий ёзади:

Дашт узра қуюн каби қарорим йўқдир,
Саргашталигимда ихтиёрим йўқдир.

Бобур ёзади:

Келдим бу сари ўз ихтиёрим бирла,
Лек боруримда ихтиёрим йўқдир.

Ушбу кўчирмаларда тасвир, вазн, рафиф бир хил. Бироқ Бобурда ёр-ва диёр фироқи уйғун оҳангда кенгайтирилади.

Толёв йўқи жонимга балолиғ бўлди,
Хар ишниким айладим, хатолиғ бўлди.
Ўз ерин қўйиб, Ҳинд сари юзландим,

армонни келтириб чиқаради. Буни андишали Бобур яхши тушунган "Ё раб, нетайин" деб ўтирмасдан, энди бу ердаги халқларнинг ҳаёти, тақдири учун у масъул эканлигини ҳис этиб, мамлакатда курувчилик ва ободончилик ишларини олиб борган.



Бобур шеърятининг яна бир томони — унинг табиатга яқинлигидир. Аенки, табиат санъаткор учун азалу-азалда илҳом манбаи бўлган, шундай бўлиб қолиши ҳам табиий, Буни инкор этолмаймиз. У табиатдан илҳомланади, дил куйларини унинг ёқимли оҳанглирига мослаб чалишни ўйлайди. У табиатдан шеърларига жило ва ранг излайди.

"Ёз фасли, ёр фасли, дўстларнинг суҳбати. Шеър баҳси, ишқ дарди, боданинг кайфияти"

Бобур газалиётининг марказини илоҳий

ишқга, бахтли ҳаётга, инсоний туйғуларга эътиқод, ўткинчи майллардан кечишга даъват, гўзаллик ва табиатга ошнолик каби тушунчалар эгаллаган.

Қарийб уч гектар сахни эгаллаган Шоҳи Қалъа Бобур сулоласи томонидан уч юз йил мобайнида мунтазам равишда қуриб борилган. Авлодларнинг диди, маҳорати ва меҳнатлари бир-бирини тўлдириб, шу каби муҳташам иморатлар вужудга келган. Қадимий қалъанинг илк дарвозаси бундан тўрт юз эллик йил муқаддам саодатли шоҳ Акбар томонидан қурдирилган. Қолган уч дарвозаси кейинчалик Шоҳ Жаҳон ва Аврангзеб ҳукмронлигида бунёд этилган. Йилнинг ўн икки ойида ўн икки тусда товланиб турувчи Жаҳоҳир масжиди, Алифон кўприги, Ойнаи Жаҳон саройи, Девони хос, Девони ом, Оромгоҳ, Мумтоз Маҳалбегим кўшиқи, икки ашёнли Акбар қароргоҳи каби иморатлар бетакрор гўзаллиги билан бир-бири ила ҳусн талашиб турибди.

Бобурнинг авлодлари улуг боболарига муносиб фарзанд бўлмоқликни ўзларига муқаддас шараф деб биладилар. Афсонавий ўлка — Андижондан келиб, бу юртларда янги салтанатга асос солган бобокалонларнинг ноёб инсоний фазилатлари бобурий авлодлари қалбда ҳам мужассам эди.

Бобурийлар авлоди Ҳиндистонда 330 йилдан ортиқроқ ҳукмронлик қилган. Улар бу давлатнинг юксалишига, унинг маданий ва маърифий юксалишига, халқлар ўртасидаги дўстлик, ҳамжиҳатликнинг камол топишига юксак ҳисса қўшган.

Бир сўз билан айтганда, бобурийлар дунё маданиятига жуда буюк ҳисса қўшдилар.

Шакар СУННАТОВ

МИРЗО БОБУР

вафотидан сўнг 12 ёшли Бобурнинг тахтга ўтириши унинг зиммасига худди шу карама-қаршиликлар тўфонини тиндириш, ҳаётни осойишталаштириш, тинчлик, фаровонликни барқарор этиш вазифасини юклайди. Бу ўринда унинг жанговарлик юришларини эслаш кифоя. Лекин бу ташқи уруш-низолар унинг адабиётга бўлган қизиқишини сундира олмайди. У ўзбек ва форс-тожик поэзиясидаги илгор адабий анъаналарни пухта ўрганди. Умар Ҳайём рубоийларини зўр иштиёқ билан ўқиди. Анварий, Камол Хўжадий, Деҳлавий, Жомий асарларини қайта-қайта мутолаа қилиб, яқиндан танишди.

"Албатта, Навоий Бобурсиз Навоий бўлиб қолди. Лекин Бобурни Навоийсиз тасаввур қилиш қийин", деб ёзганди Мақсуд Шайхзода. Бу гапда жон бор. Яъники ҳар қандай санъаткорнинг ўз даҳоси, унинг ҳайратлангирувчи илҳомчиси бор. Хўш, Бобурнинг

Ё раб, нетайин, не юз қаролиғ бўлди.

Юксак руҳ азоб ва машаққатларда тугилади, дейишади. Кўриниб турибдики, юқоридаги рубоий Ватан ҳақида, ўз киндик қони тўкилган ерига тарк этиш ва шу ерни севиш, унинг тупроқларда хазон каби тўкилиб, парчаланиб кетишини шараф деб билиш.

Бобур рубоийларида образ мавқеасига эга бўлган бир тушунча бор. Бу ҳижрон. Ҳижрон-қафас. "Ҳижрон қафасида жон қуши дам қиладур, Гурбат бу азиз умрни кам қиладур". "Жон қуши"нинг машғум қафасда бўғилиши. Бошқа ўнлаб рубоийларида ҳам юртдан жудо бўлган шахснинг олам ҳасратлари ва ўз диёрига интилиш, уни қўмсаш, соғиниш кайфиятлари акс этади.

Ўз юрти қолиб ўзга юртга оёқ қўйиш барибир босқинчиликдир. Уруш-вайронагарчилик, одамлар кўнглида

Ф. СП-1

Ўзбекистон Алоқа вазирлиги «Матбуот уюшмаси»

№ ТОНГ ЮЛДУЗИ № 64563

(нашр номи) (нашр кўрсаткичи)

рўзномасига ОБУНА

обуна соғи

1994 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Қаерга

(почта кўрсаткичи)

(маневил)

Қимга

(насаби; исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

рўзномани ЕТКАЗИШ ВАРАҚАСИ

64563

п.в. жойи

(нашр кўрсаткичи)

№ ТОНГ ЮЛДУЗИ №

(нашр номи)

обуна	баҳоси	сўм	обуна	соғи
янги ма-				
вилга				
юбориш	баҳоси	сўм		

1994 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Қаерга

(почта кўрсаткичи)

(маневил)

Қимга

(насаби; исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

ОБУНА 15 ДЕКАБРГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ

(Бошланғичи 1-бетда).

Мирвали ака уйлаган режасини амалга оширди. Тугилган кундан бир кун аввал редакцияга кўнгирик қилиб табрик газетада чоп этилганини ҳам билиб олди. Ҳамма иш қайириқ чаппасига кетди. Мирвали ака куни билан ишонаси, уйи яқинидаги, автобус бекатлари яқинидаги барча газета дўконларига бош суқиб кўрди. Углининг расми билан табриқи эълон қилинган газета ҳеч қайси дўконда йўқ. "Сюрприз" ўз вақтида амалга ошмади. Ана сизга! Бундай топилмас "матох" — қайси газета экан, деяртандирсиз? Албатта "Тонг юлдузи" да! Ута қизик, "теша термаган" мақола ва ҳикояларни, эртақ ва шеърларни чоп этадиган, болаларнинг истакларини амалга оширадиган, ҳеч ким топа олмайдиган, жуда ўткир бошқотирма ва ребусларни эълон қиладиган "Тонг

юлдузи" сотувга жуда кам чиқарилади. Чиқарилганларини ҳам тезлик билан ўз ўқувчилари талаб кетишади.

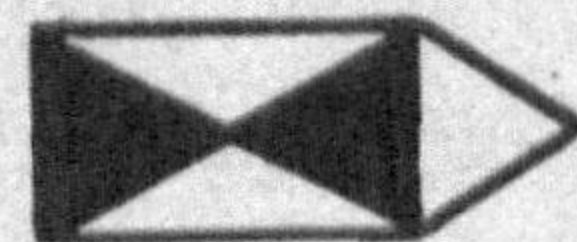
Агар сиз шундай яхши ва фойдали, ўқимишли ва сизбоп мақола ва эртақлар, ҳикоя ва шеърлардан, ўзингиз ижод этганларингизни газета саҳифасида кўриш насибасидан "қуруқ қолмай" десангиз тезлик билан почта бўлимларига бориб "Тонг юлдузи"га 1994 йил учун обуна бўлинг. Яна сиз ҳам Мирзохиддек ўз "сюрприз"ингиздан ажрадиб қолманг.

Ҳа, яна бир гап! Кўп соғли муштарийлар илтимосига кўра, ОБУНА БЎЛИШ ВАҚТИ ШУ ЙИЛНИНГ 15 ДЕКАБРИГА ҚАДАР УЗАЙТИРИЛДИ. Бу хабарни сизга етказар эканмиз, обуна варақасини тўлдиришга киришганингизга ишонамиз.

ДЎСТЛИК
МАНЗИЛГОҲЛАРИ

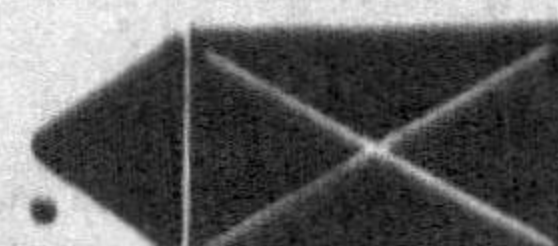
Мактабимизда Шоди Шойимов номидаги дўстлик клуби ташкил қилинган. Авваллари клубимиз номига жуда кўплаб мактублар келар эди. Аммо кейинги пайтларда дўстлик мактублари сони кескин камайиб кетди. Бу ҳол етакчиларимиз Ҳабиба опа Хусанова ҳамда Наргиза опа Самадовани ҳам ранжитмоқда. Биз газетанинг "Дўстлик манзилгоҳлари" руқни остида эълон қилинган кўплаб тенгдошларимизга мактублар йўлладик, аммо жавоб хати ололмадик. Дўстлашиш ниятида мактуб йўллаган қорақалпоғистонлик Наргиза Тожимбетова, қозоғистонлик Жамила Бойимбетова ва ҳаттоки, самарқандлик тенгдошимиз Лолаҳон Абдурахмонова ҳам негадир жимлар. Шунинг учун ҳам "Тонг юлдузи"га мурожаат қилишга аҳд қилдик. Манзилгоҳимиз эълон қилинган, шояд дўстларимиз сони кўпайса.

Қапқадарё вилояти, Китоб шаҳри,
3-мактаб. Шоди Шойимов номидаги
дўстлик клуби.



Биз серқуёш Ўзбекистон ҳақида жуда кўп эшитганмиз. Лекин бу ажойиб диёрда ҳеч қачон бўлмаганмиз. "Тонг юлдузи" газетаси орқали янги-янги дўстлар орттириш мумкинлиги ҳақида ўқиб, жуда севиндик ва ўз манзилгоҳимизни юборишга қарор қилдик. Ўзбекистонлик тенгдошларимиз билан самимий дўстлашиб, бу мафтункор ўлка ҳақида янада кўпроқ тасаввурга эга бўлишга, имкон бўлса, меҳмонга боришга умид қиламиз.

Алена ТИТОВА, Наталия ва Яна ВИЙРА,
Санкт-Петербург шаҳри, 192286 а/я 31.



Менинг исми Мехр, ёшим 13 да. Бадний китоб ўқишни ёқтираман, шунингдек, хонаки гулларни ҳам меҳр билан парвариш қиламан. Мен билан дўстлашишни истаганлар қуйидаги манзилгоҳга хат ёзишсин:



Тошкент вилояти, Оққўрғон туманидаги
Оққўрғон давлат ҳўжалигининг
5-бўлими, Мехри УСМОНОВА.



Мактабимизда ташкил қилинган дўстлик клубига президентлик қиламан. "Тонг юлдузи" газетасида эълон қилиб борилаётган дўстлик манзилгоҳларига мактублар йўллаймиз, улар билан самимий дўстлашганмиз. Лекин дўстларимиз сафининг янада кенгайишини истаймиз. Шу мақсадда манзилгоҳимизни йўллаяпмиз. Кимки дўстлашишни хоҳласа, бизга мактуб йўлласин.

Холва ЖўРАБОВА,
711305, Андижон вилояти,
Кўрғонтепа тумани,
Райимқул Қорабоев номидаги
мактаб.

Бўз боғининг ниҳоллари

ЁМГИР

Ёмғир, тезроқ ёга қол,
Асал бўлиб тома қол.
Ҳамма ёқни яшнатиб,
Гулга сирга тақақол!
Ёмғир, тезроқ ёга қол,
Ўтлоқларга боқа қол.
Қақраб ётган даламга
Шарбат бўлиб оқа қол!

ҚУЁШ

Эрта туриб кутаман,
Нурларинг соч, Қуёшжон.
Эшикларни супурдим,
Бахтимни оч, Қуёшжон!
Йўлларим ёруғ бўлсин,
Тунни тўзит, Қуёшжон!
Пахтам нишона берсин,
Кунни қизит, Қуёшжон!

Наргиза РИСКУЛОВА.

КИШ ЎЙИНЛАРИ

Супрадай саҳий ерга
Қор ёғади эланиб.
Болалар ботиб терга,
Ўйнар қорга беланиб.
Қорбўрон ўйнашади,
Отишади ясаб тўп.
Қувончимиз ошади,
Қишда бизга ўйин кўп!

Гулчеҳра ТЕМИРОВА.

МЕҲНАТ БИЗГА ДОИМО ЮЗДИР...

Қуёш чикди бутун оламга,
Қишлоқ аҳли далага шощди.
Офтоб тегди ҳамма одамга,
Иш бошданмас, тошдан ҳам ошди...
Ҳатто қалдирғочлар ишлаган,
Чумоли ҳам ишлайди богда...
Дарахтлар ҳам куртак тишлаган...
Ер терлади ишлаб қишлоқда!
Меҳнат қилган элда азиздир,
Ишласангиз ҳеч ҳам толмайсиз.
Меҳнат бизга доимо юздир,
Ўзингизга касал олмайсиз...

Саида ҒАНИЕВА.

ЯХШИЛИК ҚИЛ...

Меҳмон бўлиб келдик оламга,
Яхшилик қил ҳар бир одамга.
Ҳурмат қилгин катта-кичикни,
Ранжитмагин ҳатто кучукни...
Аччиқ-тирсиқ қилма бировга,
Кўнгилларни солма бўронга.
Имкон борча яхшилик қилгин,
Дунени яхшилик боғи деб билгин!

Дилором ҚОСИМОВА.

СОЧИ УЗУН ҚЎГИРЧОҚ

Дилнозаҳон жуда ширин,
Кўзлари ҳам мунчоқ-мунчоқ.
Олиб беринг, дейди, менга —
Сочи узун қўғирчоқ.
Дўконлардан кидираман,
Ҳамма ёқда шилдирик.
Тополмайман қўғирчоқнинг
Узун сочлигин биров.

Яқинда "Андижон" нашриётида мўъжазгина бир китоб чоп этилди. "Гулшан". Ўттиз нафар ёш ижодкорнинг илк асарлари жамланган мазкур гулдаста нашри учун Адҳамжон Ўринбоев раҳбарлигидаги Бўз туман ҳокимлиги бир миллион сўм ажратди. Бу — азалий истеъдодларни улғулоччи халқимиз анъаналарига садоқат нишонаси, янаки, мустақил республикамизда юртбошимиз томонидан ёш ижодкорларга кўрсатилаётган ғамхўрликнинг бир нишонаси.

Мен "Гулшан"да ўз шеърлари билан жой олган олти қизни танийман. Бу қизлар Жийдақатор қишлоғида истиқомат қилишади. Ҳаммаси бир мактабдан. Уларнинг қишлоғи ҳали тилларга тушмаган, эндигина қаддини тиклаётир. Бу жойда ҳали сайр саёҳатлару кўнгилчор томошалардан кўра, одамнинг танини тобловчи, қалбини покловчи меҳнатни улғулаш туйғуси устувор. Ана шу меҳнаткаш халқнинг ораста қизлари ўқиш ва меҳнат жараёнида тиниклашган ҳаёлий кечинмаларини қоғозга туширишга, бир-бирига ўқиб бериб фикрлашишга вақт топадилар. Уларни бирлаштирувчи Бўз тумани Мирзакарим Пирматов номидаги 2-мактаб қошида ташкил этилган "Ниҳол" тўғарагининг ўз тарихи, ўз анъаналари бор...

Ҳозирги кунларда тўғаракни саккизинчи синф ўқувчиси, ҳаваскор шоира Адолат Комилова бошқаряпти. Мен уларга адабий маслаҳатчиман. Машгулотларда ўтириб қизларнинг зукколикларидан, ҳар бир сўзнинг рангларини, ҳар бир товушнинг оҳанглигини теран фарқлай бошлаганларини сезиб қувонаман. Қаранг улар нималар устида тортишади: "Умида, "Ўзбекистон" шэърингизда Ватанимизни "Атир гулдай очил, диёрим" — деб таърифлабсан", эътироз билдиради Дилором. Шунда кулча юзли Умида сал қизаринади-да: "Атиргул очилгандан очилаверади! Мен Ўзбекистонимизнинг атиргулдай яшнашини истайман", — дейди. Шундай. Саиданинг меҳнат қилган одам камроқ касалланиши ҳақидаги сатри ҳам "ўз бошидан ўтган кечмиши". Дилором бўлса, "шамоллар дарахтларнинг сўзи" эканлигини англабди! Наргизани қаранг, Наргиза тушмагурни! У эрта туриб "Эшикларни супурдим, Бахтимни оч, Қуёшжон!" деб тилак тилаяпти. Илоҳо, айтганинг келсин, Наргиза! Ҳаммангизнинг бахтингиз очилсин! Иқболингиз косасидаги бир неча тиниқ қатра сизларнинг шоирлик қисматингиз эканига ишонгим келади. Ҳали жуда нафис, лекин ранги тоза шеърли япроқларингизни кўзимга босиб туриб, Сизларга завол билмас камол тилайман! Бўздаги умидбахш бу "Ниҳол" гуркираб боғга айлансин! Зеро, сизларнинг сўзларингизда, чақнаган кўзларингизда ана шундай ишончни кўраман.

Мукаррама МУРОДОВА,
тўғарак раҳбари.

ҚАҲРАМОН ШИРОҚ

Афсонани ўқиганда...

Юртимни душмандан асрай, деб —

Широқ —

Сахрога отланди йўл эса йироқ...

Ўзини ярадор қилди-ю, бироқ

Ғазаби чақнади кўзда қаттиқроқ.

Етиб борди Доро бирнинг қошига,

Солди кулфат босқинчининг бошига,

Мардона чидади қийноқ тошига,

Душман ҳам тан берди бу бардошига.

Одина ШАМСУДДИНОВА.

ЙЎҚЛОВ

(Ёзувчи Мирзакарим ПИРМАТОВ хотирасига)

Ёш кетдинг, эшигинг қолди хувиллаб,

Тиклаган деворинг тушар дувиллаб,

Кўрганда юрагим кетди шувиллаб,

Кун бўлиб қайтинг, эй, ҳамқишлоқ

устоз!

Ёз келди қабрингда кўкарди гуллар,

Бир-бирин тортишиб ўтмоқда кунлар,

Қишлоқда бир юлдуз камайди тунлар,

Гул бўлиб қайтинг, эй, ҳамқишлоқ

устоз!

Ўзингдай шўх-шодон шеърларинг

қолди,

Мен ижод дафтаринг кўлимга олдим,

Номинг сен ўқиган мактабда қолди,

Мангу бўлиб қайтинг, эй, ҳамқишлоқ

устоз!

Умида ХОЛБЎТАЕВА.



Доира
садоси...

Р. АЛЬБЕКОВ
туширган сурат.

Севикли қизимиз Севараҳон!

Сени туғилган кунинг билан
табриклаймиз. Илоҳим, соғ ва саломат бўл!
Дард сендан йироқ юрсин. Бахтли ва
баркамол вояга етганингни кўриб, кўзимиз
қувнасин.

Сени табриклар: ойинг Хурриятхон,
даданг Талатбек, тоғаларинг ва холанг,
Нодира опанг.



Табриклаймиз!

ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТХОНЛАР!

Обуна варақасини бехато тўлғазишга ҳаракат қилинг!
Агар обуна «Союзпечать» агентлигида расмийлаштирил-
ган бўлса, касса аппаратининг муҳри, алоқа бўлинмаларида
расмийлаштирилганда эса календарь штемпели, албатта, бў-
лиши керак.

Бу ҳолда обуначиларга абонемент билан бирга пул қабул
қилинганлиги ҳақида квитанция берилади.

АЗИЗ ОБУНАЧИ УРТОҚЛАР!

Газета ва журналларга обуна варақасини сиёҳли ручка-
ларда, хатосиз, сўзларни қисқартирмасдан ва тушунарли
қилиб тўлғазинг. Обуначи ўз турар-жой адреси, исм ва фа-
милиясини аниқ ёзиши талаб этилади.

Обуна варақасидаги «ПВ-МЕСТО» деган ёзувли катак
ларни алоқа бўлинмалари ва «Союзпечать» агентликлари
тўлдиради.

Газетанинг навбатдаги сони 21 декабр кuni чиқади.

Бош муҳаррир: Ақром БЕРДИМУРОДОВ.

Таҳрир ҳайъати:
С. БАРНОВ, М. ДАВЛЯТОВА,
Ф. ЖАЛИЛОВА, А. КЎЧИМОВ,
М. ПИРМАТОВ /масъул котиб/,
Ш. СУННАТОВ, Д. ТУРАХМЕТОВА.

Таъсис этувчилар:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ
ҚЎМИТАСИ, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
Газета 1929 йил, 1 августдан «Ленин учқуни»
номи билан чиқа бошлаган.

Газета ҳафтанинг чоршанба кuni чиқади.

Маълумот учун телефон: 33-49-45

Бизнинг манзилроҳ:
700083. ТОШКЕНТ ШАҲРИ,
МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ-32 УЙ
Напир кўрсаткичи: 64563

"ШАРҚ" нашриёт-матбаа концерни босмаҳонаси.

Газета IBM компютерида терилди ва саҳифаланди. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000137. Буюртма № Г-700. 29311 нускада босилди. Ҳажми — 1 босма табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-3.

Босишга топшириш вақти 19.00. Босишга топширилди 19.00.

1 2 3 4 5 6